

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БРОДІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА»
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПІЛКА» (TURKEY)
GEORGIAN CHOREOGRAPHIC CENTER (GEORGIA)
JUGENDZENTRUM SCHWELM (GERMANY)
UKRAINE APPEAL CHARITY, SCHOOL-CLUB «SUNFLOWER»
(GREAT BRITAIN)
WESLEYAN UNIVERSITY (USA)

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної конференції
(27 лютого 2025 р.)

Умань
«Візаві»
2025

Горголь В. П., кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
Національного університету «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У контексті дослідження актуальних проблем підготовки майбутніх хореографів у сучасній системі освіти України, з метою пошуку ефективних шляхів організації та реалізації якості освітнього процесу розглянемо особливості формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти, що ґрунтуються на трьох педагогічних умовах: організації професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії, емоційно-естетичному насиченні професійної підготовки майбутніх хореографів та стимулюванні різних видів аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів.

Організація професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії являє собою сутність першої педагогічної умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти оскільки цей процес відповідає самій природі танцювального мистецтва. Обґрунтовуючи сутність партнерства як цілісної відкритої системи можна визначити такі принципи партнерської взаємодії: гуманізації і відкритості; соціо- і культуровідповідності; прийнятності традицій і інновацій; системності і комплексності; компетентності і науковості; оптимізму та довгостроковості; варіативності і мобільності; толерантності і погодженості; технологічності і ефективності [3, с. 57-69].

Трансформуючи означені принципи у контекст формування естетичної культури майбутнього хореографа у професійній підготовці в закладі вищої освіти доцільно означити ефективність такої взаємодії у системі комунікації «студент – студент» та у системі комунікації «викладач – студент», що

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти (29 березня 2024 року)

ґрунтується насамперед на естетичному сприйнятті та ціннісному ставленні до хореографічного мистецтва, яке в інтерпретаційному, виконавському плані передбачає насамперед діалогічність. Відповідно у партнерській взаємодії під час виконання хореографічних композицій має місце інтерактивність виконання, спільний простір для діяльності, міжособистісний діалог, психологічна сумісність, суголосна мотивація.

Діалогічна сутність хореографічного мистецтва передбачає взаємодію виконавців із глядачами. Хореографічне мистецтво володіє потужним потенціалом, що полягає, на переконання Т. Царик, «у здатності танцю засобом впливу на естетичні почуття розвивати в особистості художні та творчі здібності; збуджувати її фантазію та стимулювати пошук власних хореографічних засобів її втілення; заохочувати творчу активність людини, викликати в неї бажання експериментувати зі своїм тілом, імпровізувати на задані хореографічні теми; знімати м'язове, емоційне та психічне напруження і завдяки цьому отримувати сенсорне задоволення від відчуття свого власного тіла, його гнучкості та краси» [5, с. 163].

Досліджуючи діалогічну сутність мистецтва, С. Соломаха доводить, що «діалогічність може виявлятися як у внутрішньому діалозі (обробка смислових зв'язків мозком), так і у зовнішньому (процес спілкування вчителя з учнями). Така стратегія в сучасній педагогічній науці називається стратегією смислоутворення. Діалогічна стратегія спрямована на актуалізацію смислових зв'язків у процесі отримання інформації тими, хто навчається, в освітньому процесі. Форми передачі інформації можуть бути при цьому різноманітними як у формальному, так і в неформальному навчанні» [1, с. 53].

Діалогічність хореографічного мистецтва зумовлює партнерську взаємодію в процесі професійної підготовки майбутніх хореографів у закладі вищої освіти під час опанування ними традицій та інновацій хореографії, а діалогічна природа танцю, що ретранслюється у партнерській взаємодії викладача і студента, є основою формування естетичної культури майбутнього хореографа, що забезпечується добором відповідних форм і методів навчання

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти (29 березня 2024 року)

на основі використання потенціалу формальної, неформальної та інформальної освіти.

Сутність другої педагогічної умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти являє собою емоційно-естетичне насичення професійної підготовки майбутніх хореографів. Йдеться передусім про синтез педагогічного, хореографічного й естетичного компонента у змісті професійної підготовки майбутніх хореографів. Емоційно-естетичне насичення професійної підготовки майбутніх хореографів у формальному і неформальному контексті передбачає інтеграцію змістового наповнення з урахуванням потенціалу хореографічного мистецтва, естетики танцю та методичних засад викладання хореографічних дисциплін та залучення майбутніх фахівців до неформальних заходів, сприяння самоосвіті у процесі професійної підготовки. У процесі формування естетичної культури майбутніх хореографів важливо добирати такі форми і методи навчання, які б ґрунтувалися на діалогічному зв'язку естетики танцю й емоцій, були спрямовані на удосконалення естетичних почуттів, смаку, сприйняття хореографічного мистецтва, його декодування, інтерпретацію у виконавчій діяльності.

Емоційно-естетичне насичення професійної підготовки майбутніх хореографів передбачає використання потенціалу хореографічного мистецтва, якому властива естетична виразність, дуєтність, тобто досягнення ефекту синхронності виконання і єдності емоційної спрямованості танцювального дуєту за досить яскравої виразності чоловічого і жіночого начал у взаємодії партнерів; природність, що розуміється як органічність у кожному русі танцю та загальній поведінці на паркеті; музикальність, яка є тою складовою танцювального мистецтва, яка дозволяє наповнити його конкретним художньо-образним змістом і визначається здатністю танцюриста відповідно до своїх індивідуальних особливостей розкрити закладену в ній ідею, настрій; пластичність, імпровізаційність [2, с. 313-314].

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти (29 березня 2024 року)

Стимулювання аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів являє собою сутність третьої педагогічної умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти. Аксіологічно усвідомлена естетична діяльність майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти умовно поділяється на перцептивну, оцінювальну, виконавську та творчу діяльність.

Перцептивна естетична діяльність майбутнього хореографа пов'язана із здатністю гармонійно сприймати форму і сенс хореографічного мистецтва загалом, хореографічних композицій зокрема. У хореографічній діяльності перцептивним образом є танець, естетика якого є знаково-символічним втіленням мистецької хореографічної практики з урахуванням традицій та інновацій хореографічного мистецтва. Оцінювальна естетична діяльність майбутнього хореографа, що ґрунтується на аксіологічних засадах, передбачає оцінювання своєї й інших виконавської майстерності крізь призму естетичних імперативів, що відповідно передбачає сформованість достатнього рівня естетичної культури.

Виконавська естетична діяльність майбутніх хореографів має здійснюватися з урахуванням цінностей хореографічного мистецтва. Ефективне здійснення виконавської діяльності майбутнього хореографа уможлиблюється завдяки таким якостям, як: здатність донести інформацію про художньо образний зміст, особливості драматургії, виразність танцювальних рухів засобами власного експресивно виконавського показу через вербальні та невербальні засоби художньої комунікації; здатність методично грамотно демонструвати виконавську техніку танцю, а й передавати емоції та почуття через виразність своїх рухів, поз, щоб стимулювати танцюристів до художньо переконливого досконалого виконання; володіння відповідним рівнем майстерності викладача, щодо експресивності власної виконавської техніки, навичок образно-виразного мовлення, вербального, методично грамотного супроводу щодо створення художньо емоційного духовного резонансу з

танцюристами, зараження їх художніми емоціями виконавсько-експресивного втілення хореографічної композиції [4, с. 144-149].

Творча естетична діяльність майбутнього хореографа ґрунтується на цінностях професії, імперативі відтворити естетику танцю з урахуванням традицій та інновацій хореографічного мистецтва, відповідно передбачає опанування цінностей професії, цінностей культури тощо. Саме тому формування естетичної культури майбутнього хореографа має відбуватися через творчу естетичну діяльність, підґрунтям якої виступає творче мислення, уява тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовк М. П., Грищенко Ю. В., Соломаха С. О., Філіпчук Н.О., Ходаківська С. В. *Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2021. 312 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731691/>
2. Спінул І. В., Спінул О. М. Особливості естетично-ціннісного сприйняття спортивного бального танцю. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 309-314. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-309-314>
3. Тадеуш О. М. Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33. С. 57-69. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.7>
4. Терзі А. А. Сутність та компонентна структура композиційної компетентності майбутніх викладачів хореографії. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 144-149. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/60.29>
5. Царик Т. М., Боремчук Л. І. Розвиток творчої індивідуальності студента засобами хореографічного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 15. Т. 2. С. 161-166. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-15-2-31>